

NACIONALNI PARK FRUŠKA GORA

Tehnička škola za dizajn kože
školska godina 2019/2020

Sara Avramović I/1

Nacionalni park Fruška gora

- Fruška gora (mađ. *Tarcal*, lat. *Alma Mons*) je ostrvska planina u Sremu. Najveći deo Fruške gore se nalazi u Srbiji (Vojvodina), dok mali deo zalazi u istočnu Hrvatsku
- Prostire se duž desne obale Dunava, duga je oko 80km, a široka oko 15km i zauzima površinu od 25.525 km²
- Fruška gora je 1960. godine proglašena nacionalnim parkom i time je postala prvi nacionalni park u Srbiji.
- Najviši vrh je Crveni čot (538 m), a ostali značajniji su Orlovac (512 m) i turistički centar Iriški venac (490 m)

Fruška gora, istorijat

- Park čini usamljena ostrvska planina u Panonskoj niziji
- Stvaranje planine počelo u mezozoiku, pre 90 miliona godina; naučnici je nazivaju „ogledalo geološke prošlosti“ — na njoj su pronađene 164 životinjske fosilne vrste, stare oko 123 miliona godina
- Na planini postoji i više arheoloških nalazišta (neolit, bakarno, bronzano i rimsko doba), kao i stari fruškogorski manastiri (ukupno 17), nastali od kraja 15. do 18. veka
- Središte uprave Nacionalnog parka je u Sremskoj Kamenici

Fruška gora, geografija

- Doline i padine Fruške gore su prekrivene livadama, pašnjacima i žitnim poljima
- Na padinama su voćnjaci i vinogradi sa čuvenim vinskim podrumima, a delovi viši od 300 m su obrasli gustom listopadnom šumom
- Na Fruškoj gori je najveća koncentracija lipove šume u Evropi. Oko 700 vrsta lekovitog bilja raste na ovoj planini
- Neke od brojnih životinjskih vrsta su: srna, jelen, muflon, lasica, divlja svinja (beka), kuna, divlja mačka, šakal, zec, i dr

Fruška gora, kulturno nasleđe

- Najznačajniji spomenik kulture predstavljaju 17 manastira Srpske pravoslavne crkve raspoređenih po celoj planini
- Podignuti su kao zadužbine srpskih vladarskih porodica, nakon što je, u kasnom srednjem veku pod pritiskom Turaka, težište srpske duhovne i kulturne baštine pomeren na sever
- Fruškogorski manastiri su: Beočin, Bešenovo, Vrdnik, Velika Remeta, Grgeteg, Đipša, Jazak, Krušedol, Kuveždin, Mala Remeta, Novo Hopovo, Petkovica, Privina Glava, Rakovac, Staro Hopovo, Fenek i Šišatovac

Fruška gora, manastiri

MANASTIR RAKOVAC- nalazi se na severnim obroncima Fruške gore, uz Rakovački potok. Ktitor Raka Milošević sagradio ga je 1498. godine. Prvo pominjanje manastira je u turskom popisu Srema iz 1546.godine. Danas se manastirski kompleks sastoji od crkve i konaka.

MANASTIR KRUŠEDOL-sagrađen na jugoistočnom delu Fruške gore, u pitomoj dolini. Podigao ga je vladika Maksim Branković između 1509. i 1516. godine. Manastirski kompleks sada čine crkva i četvorostrani konaci u ograđenom parku.

MANASTIR VELIKA REMETA-izgrađen na južnim obroncima Fruške gore. Osnovao je srpski kralj Dragutin krajem XIII veka. Prvi pisani zapisi o manastiru su iz 1562. godine. Danas manastir čine crkva i spratni konaci koji zatvaraju manastirsku portu sa sve četiri strane.

Fruška gora, manastiri

MANASTIR GRGETEG- izgrađen je na južnom obronku Fruške gore, severno od naselja Grgeteg. Ktitor je despot Vuk Branković – Zmaj Ognjeni Vuk. Prvi pisani trag o manastiru je u turskim katastarskim knjigama iz 1545-1548. godine. Manastirski kompleks danas čine crkva, konaci i ekonomske zgrada.

MANASTIR MALA REMETA- izgrađen u središnjem delu Fruške gore, u potočnoj dolini okružen bagremovom šumom. Osnivač je kralj Dragutin. Prvi pisani tragovi o manastiru su turski dokumenti iz 1546 godine. Manastirski kompleks danas čine crkva i jedno krilo konaka.

MANASTIR JAZAK- nalazi se između dva proplanka, na južnoj padini Fruške gore, na potezu Gradac. Ktitor manastira je despot Jovan Branković, mlađi sin despotice Angeline i despota Stefana Slepog. Prvi pisani trag o manastiru je iz 1522 godine (rukopisni Triod Kijevske biblioteke).

Fruška gora, značajne ličnosti

- Fruška gora je bila inspiracija mnogim velikanima poezije, kao što su Branko Radičević, Jovan Jovanović Zmaj, Milica Stojadinović Srpkinja
- U manastirima su boravili Vuk Stefanović Karadžić, Dositej Obradović, Filip Višnjić, Karađorđe i mnogi drugi
- Na planini se nalazi nekoliko utvrđenja, među kojima su Petrovaradinska tvrđava i Vrdnička kula koja je u ruševinama

Stražilovo, Brankov grob

- Brankov grob, spomenik posvećen poznatom srpskom romantičarskom pesniku Branku Radičeviću (1824–1853), nalazi se na Stražilovu kraj Sremskih Karlovaca
- U svojoj najpoznatijoj pesmi „Đački rastanak” opevao je Sremske Karlovce i mladalački život u njima.
- Trideset godina posle pesnikove smrti u Beču njegovi posmrtni ostaci preneti su na Stražilovo, a dobrovoljnim prilozima srpske zajednice podignut je kameni spomenik u obliku piramide

Fruška gora, naselja

- Veći gradovi kojima je okružena Fruška gora su Sremska Mitrovica, Ruma i Inđija na južnom delu, dok su severno od planine Sremski Karlovci, Novi Sad, Beočin i Bačka Palanka kao i gradovi u Hrvatskoj: Vukovar i Ilok
- Danas veliki problem predstavljaju prometni regionalni putevi koji povezuju Srem, Banat i Bačku.
- Nekada je na Fruškoj gori bila razvijena i rudarska proizvodnja uglja u Vrdniku, ali je rudnik napušten pre više decenija.

Fruška gora, turizam

- Letenka je poznato izletište i dečje odmaralište, na Brankovcu se nalazi odmaralište Pošte. Testera je dečje odmaralište, a nedaleko od nje na Andrevlju je odmaralište u državnom vlasništvu
- Kod TV tornja se nalazi hotel, kao i na Iriškom vencu koji je ujedno i poznato izletište, a zimi dečije sankalište.
- Na Stražilovu, izletištu iznad Sremskih Karlovaca, se nalazi grob Branka Radičevića.
- U Vrdniku se nalazi banja "Termal" sa termalnom vodom, popularno odmaralište Ranč Platan i Vrdnička kula koja je sagrađena u rimskom dobu.

Planinarenje u nacionalnom parku

- Nacionalni park Fruška gora bogat je planinarskim stazama koje vode kroz listopadne šume i preko livada. Većina staza je obeležena planinarskim oznakama (beo krug sa crvenim srcem u sredini)
- Fruškogorski maraton ima tradiciju dugu 30 godina. Svakog maja, hiljade prijatelja prirode provodi divan dan šetajući, trčeći ili vozeći bicikl po Fruškoj gori
- Pored planinarskih staza koje održavaju planinarska društva, Nacionalni park Fruška gora za svoje posetioce uredio je više pešačkih staza sa informativnim tablama

Pčelarstvo na Fruškoj gori

- S obzirom na veliko prisustvo medonosnih biljaka, Frušku goru nazivaju mednom, odnosno slatkom planinom
- Veliki broj izvora i potoka, kao i velike površine pod šumama i livadama, obezbeđuju kvalitetnu pčelinju pašu tokom više meseci u toku godine
- Lipa je najmedonosnija drvenasta vrsta na Fruškoj gori, a zbog razlika u nadmorskoj visini, na nekim lokalitetima ranije cveta tako da su moguće dve pčelinje paše
- Nacionalni park Fruška gora daje mogućnost individualnim pčelarima da svoje košnice postave na prostoru parka. To su posebno određena i uređena mesta za koje Nacionalni park obezbeđuje nadzor i čuvanje

Lov i ribolov u nacionalnom parku

Lovište Nacionalnog parka Fruška gora obuhvata površinu od 22420 ha i sastoji se od zatvorenog (rezervat Vorovo) i otvorenog dela. Karakteristika lovišta je složena i vrstama brojna fauna, kao i raznolika i floristički bogata vegetacija. Lovište je brdskog tipa u kome se pored autohtonih vrsta (evropski jelen, divlja svinja, srna i zec) nalaze i alohtone vrste divljači (muflon i jelen lopatar) koje se uzgajaju u rezervatu Vorovo. Lov je organizovan u skladu sa Zakonom o lovstvu.

Na području Nacionalnog parka Fruška gora nalaze se tri veštačke akumulacije. "Sot" (22 ha) koja je delom u okruženju šume lovnog rezervata Vorovo, "Bruje" (15 ha) čija voda delom potiče od izdani termalne vode i "Moharač" (60 ha). Nacionalni park u cilju očuvanja kvaliteta voda ovih akumulacija, kao i očuvanja i unapređivanja postojećeg fonda ihtiofaune i flore u njima, organizuje sportsko-rekreativni ribolov. Vode akumulacija bogate su šaranskim i drugim vrstama riba (šaran, deverika, crvenperka, karaš, amur, som, stuka, bodorka, linjak ...)

Šafran u nacionalnom parku Fruška gora

- Fruška gora je botanički dobro istražena i do sada se smatralo da na njoj šafrani ne rastu. Međutim, ove godine su ipak pronađeni i to na samo jednom mestu u zapadnom delu planine.
- U pitanju je šumski šafran "*Crocus tommasinianus*"
- Iako su na samo jednom mestu, populacija broji više hiljada jedinki
- Od svih vrsta šafrana samo se 3 vrste gaje kao ukrasne biljke a u svetu su šafrani najpoznatiji po začinu koji se pravi od prašnika jedne od njih

Međunarodni festival mladih umetnika HAJDE!

- HAJDE! međunarodni festival mladih umetnika scenskog stvaralaštva, u organizaciji Udruženja "Kreativna mreža Panonika" zajedno sa Švajcarskom umetničkom organizacijom "Companie digestif" prvi put je održan 2019. godine
- Ideja ovog projekta je povezivanje mladih umetnika iz Srbije sa kolegama iz sveta

Organizovanjem festivala u lepom prirodnom ambijentu želja je da se Nacionalni park Fruška gora obogati interesantnim, umetničkim događajima

Pozorište u
šumi

Hvala na pažnji !